

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Brevis Expositio Propositionum Damnatarum

Didacus <ab Aragonia>

Venetiis, 1728

Jejunium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42653

Resp. Negative; quia id expressè prohibetur in decreto Alexandri VII. damnantis propos. 35. ratio est, quia onus recitandi horas est affixum diei, non quatenus quolibet die debeat recitari matutinum, & laudes cum possit hodie recitari duplex matutinum, alterum manè pro die hodierno, alterum vespere pro die crastino, sed dicitur onus affixum diei, quatenus pro quolibet die officium recitari debet; ergo sicut dies duplex non potest esse unus, ita pro duplici die non potest unum, idemque officium recitari.

J E J U N I U M.

314. **Q**Uæritur. An frangens jejunium Ecclesiasticum, ad quod tenetur, peccet mortaliter, si illud non frangat ex inobedientia, vel contemptu præcepti?

Resp. Peccare mortaliter, ut constat ex propos. 23. interdammatas ab Alexandro VII. ratio est, quia ex firma persuasione fideles possunt, ad jejunia Ecclesiastica se graviter obligari, adeo ut à puero, discendo catechismum, quilibet apprehendat, omnia quinque præcepta Ecclesiæ esse graviter obligatoria, & eorum transgressionem esse culpam mortalem, tum etiam quia universim lex canonica, quæ ordinatur ad animarum salutem, obligat semper sub mortali, si contineat materiam gravem ad bonum animarum conducentem, sed lex canonica præcipiens jejunium (idemque dicitur de lege precipiente observantiam festorum, ut patet ex propos. 52. interdammatas ab Innoc. XI.) continet materiam gravem, & maximè ad bonum animum condu-

cit.

cit, ergo obligat in conscientia graviter, adeo ut earum transgressio sit mortalis.

315. Quæritur. Quot concurrant ad substantiam jejunii Ecclesiastici?

Resp. Duo 1. unica comestio, seu abstinencia à secunda refectione (quamvis est indulgentia Ecclesiæ, & consuetudine legitima praxis sit ferotina collatiuncula) 2. abstinencia à carnibus, & ceteris, quæ sementinam originem à carnibus trahunt, ut caseo, lacte, & ovis &c.

316. Quæritur. An mortaliter peccet, qui sine causa refectionem in die jejunii notabiliter anticipat?

Resp. Peccare solum venialiter, ratio est, quia per anticipationem prandii non violatur substantia, sed circumstantia præcepti, quæ est tantum accidentalis, ideoque, si rationabili causa fiat, nullum peccatum erit, idem dicendum desumente collatiunculam circa meridiem, & cenam in noctem, seu ad vesperam differente.

317. Quæritur. An frangat jejunium, qui dispensatus ad edendas carnes pluries in die comedit?

Resp. Vel ei licentiam comedendi carnes conceditur ob debilitatem naturæ, & quia indiget frequentiori refectione, quam unica ad reficiendas vires; vel quia sibi alii cibi nocent, cum alioquin sit fortis viribus, & sanus: in primo casu à jejunio excusatur, non verò in secundo; ratio est, quia jejunium duo præcepta distincta includit, alterum de abstinencia à multiplici refectione, & alterum de abstinencia à carnibus, & cibis vetitis, quæ sunt separabilia, ut patet in diebus dominicis, cessante præcepto jejunii durat illud abstinentiæ à carnibus,

nibus,

nibus, caseo, ovis lacte &c. SS D. N. Clementi XI. nunc feliciter Regnanti placuit, sententiam hanc Romę in praxim deduci; quapropter violantes jejunium comedendo carnes, & multipliciter se reficientes in die, duo peccata specie distincta committunt, & toties mortaliter peccant, quoties sine legitima causa die interdicto carnes, vel alios cibos prohibitos comedunt, nisi materię parvitas eos excuset.

316. Queritur. An ignorans esse diem jejunii, si mane sumat jentaculum, & postea advertat urgere præceptum jejunii, teneatur jejunare?

Resp. Affirmativè, nam aut sumptum manè jentaculum fuit sufficiens corporis refectio, vel insufficiens; si primum, tunc intermisso prandio contentus esse debet vespertina collatione; si secundum tunc jentaculo illo matutino pro collatione reputato, poterit, intermisso omninò prandio, noctu cenare, vel in meridie se reficere.

319. Quæritur. Quanta esse debeat quantitas cibi permessa in serotina Collatiuncula?

Resp. Modica, ne cenula in cenam transeat, in qua exceditur, quando id quod sumitur notabiliter majus est quarta parte eius quantitatis, quæ ad integram cenam sufficeret, unde DD. eam taxant ad octo circiter uncias.

330. Quæritur. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum pœnitente, qui se accusat jejunium fregisse?

Resp. Debet interrogare, quoties violaverit, an cibis vetitis, & quoties in dies istos comederit; an obstrictus ad jejunandum fuerit etiam ex voto; an aliornm scandalo; an alios ad jejunium violandum induxerit.

duxerit, & quot, & quoties; an crediderit, jejunium ab Ecclesia non posse præcipi, quia in isto casu esset hæreticus; an docuerit, frangentem jejunium non peccare mortaliter, nisi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat, quod Alexand. VII. sub censura reservata prohibuit asserere.

321. Quæritur. An qui in die jejunii sæpius modicum qui comedit, si notabilem quantitatem in fine comederit, frangat jejunium?

Resp. Affirmativè, ut patet manifestè ex decreto Aleand. VII. damnantis prop. 29. ratio est, quia licèt universim quoties aliquid prohibetur sub gravi, ratione parvitatis materiæ hïc, & nunc adversus tale præceptum peccetur solum venialiter; graviter tamen peccatur quando ob multiplicationem materialium parvarum devenitur ad materiam notabilem ab eo præcepto prohibitam, dummodo in illa ultima materia parva advertatur, quod cum reliquis præteritis materia notabilis confurgat; ergo in nostro casu peccatur graviter quoties in die jejunii sæpius modicum comeditur, ita ut in fine deveniatur ad materiam gravem, jejunii præcepto prohibitam; sicut non alia de causa peccatur graviter in ultimo furtulo, quando sæpius modicum subripitur, ut docent com. DD. & constat ex prop. 38. inter damnatas ab Innoc. XI ratio est quia eodem modo opponitur voluntati, & fini legislatoris materia notabilis prohibita, sive ea ponatur simul, sive per plures actus, qui in unum moraliter coalescunt.

322. Quæritur. An qui parum in die jejunii sæpius comedit, quantum sufficit, ne
potus

potus alioquin necessarius noceat, jejunium frangat?

Resp. Negativè, quia cum sumatur per modum medicinæ in valdè modica quantitate, & ad vitandum damnum notabile, non censetur ab Ecclesia prohiberi; secus verò si quis comedat pluries parum, ne potus noceat, ad quem invitatur ab amico, si hujusmodi potus non sit necessarius; mera enim amici invitatio ad comedendum, aut bibendum non sufficit ad excusandum à culpa invitatum in die jejunii; idem asserendum de potione dicta cioccolata.

323. Quæritur. An omnes officiales, qui in Republica corporaliter laborant sint excusati ab obligatione jejunii, quin debeant se certificare, an labor sit compatibilis cum jejunio?

Resp. sententiam affirmativam expressè damnavit Alexand. VII. cum propof. 30. & meritò, quia si ob incommodum, quod subeunt tota die laborando, omnes artifices deberent à lege jejunii eximi, deberent à fortiori eximi, qui studiis vacant, & qui ingenuas, & liberales artes exercent, quippè qui sæpè majus incommodum subeunt, quam scriptores, Notarii, filum ex lana, vel lino nentes, Typographi, literas ordinantes, & alii hujusmodi, qui laborant corporaliter? illorum autem incommodum non censetur sufficiens ad eos à jejunio eximendos, ergo à fortiori nec labor istorum, cum sit compatibilis cum jejunio, nisi causa legitima eos excuset.

324. Quæritur. Quinam excusentur ab obligatione jejunii;

Resp. I. Omnes, qui annum 21. non compleverunt, si antea jejunare non voverunt,
vel

vel si pro pœnitentia eis jejunium impostum non fuit. 2. Excusantur sexagenarii, modo robusti, sani, ac validi non sint, quia hi tenentur jejunare. 3. Excusantur infirmi, convalescentes, debiles, prægna-tes, lactantes, laborantes, quorum labor cum jejunio non est compatibilis, & pauperes, qui necessariis carent ad unicam sufficientem refectioem.

325. Non excusantur Advocati, Procuratores, Medici, Notarii, Scribæ, Pictores, Aeronautarii, Barbitonfores, Sartores, nec famuli sequentes dominum non valdè gravati laboritio domestico, & generaliter omnes, quorum labor cum jejunio est moraliter compatibilis, neque concionatores, Lectores, Confessarii regulariter excusantur, nisi in aliquo casu particulari, de quo DD.

326. Quæritur. An officiales, qui dubitant, utrum ipsorum labor sit cum jejunio compatibilis, teneantur jejunare?

Resp. Affirmativè, nisi dubium deponant, nam possessio stat pro præcepto, & in dubio recurri debet pro dispensatione ad Episcopum, Parochum, Confessarium, vel Medicum: verum quidem est ex Ecclesiæ benignitate, ut à jejunio liberentur fideles, non esse expectandum grave detrimentum, sed sufficere timorem rationabilem, ac prudentem, non solùm detrimenti gravissimi, puta, amittendi vitam, sed etiam mali notabilis, ut si quis ex jejunio impediretur ab operationibus sibi consonis, ac debitis.

327. Quæritur. An Caupones, & Tavernarii vendentes, vel ministrantes cibos, teneantur interrogare hospites, an habe-

habeant justam causam non jejunandi?

Resp. Negative, sed debent præsumere quemlibet esse memorem suæ salutis, & obligationis, adeoque eos habere justam causam cœnandi, vel se reficiendi, nam semper præsumendum est bene de proximo, nisi de opposito quis sit moraliter certus; quapropter interrogandi sunt à Confessario; an cibos vetitos in die jejunii obligatis ad jejunandum apposuerint? an scientes, eos se refecisse in prandio, cœnam paraverint, quando ex negatione rationaliter non timebant, sibi eventurum gravè damnum, vel si prudenter non credebant, quod negando, gravius Deum offenderent, evomendo blasphemias, & convicia? an id fecerint in contemptum legis, & cum scandalo, maximè infidelium.

328. Quæritur. An excusentur à lege jejunii, etiam diebus festis, in quibus non laborant, ii qui exercent artes manifestè laboriosas, ut sunt Agricultores, Ferrarii, Lignarii, Fossiores, & similes?

Resp. Aliqui putant, tunc solum excusati, quando ex præcedentibus laboribus experiuntur lassitudinem, aut ad laborem sequentis diei minus apti redduntur? Alii verò absolutè eos liberant à jejunio, quia in ipso labore improbo istorum artificum imbibitur lassitudo, & debitas indigens virium refectio, aliter aditus aperiretur scrupulis, & anxietatibus; utrumque est probabile, in dubio etiam ex declaratione, seu privilegio Eugenii IV. excusantur.

329. Quæritur. An excusentur a jejunio omne illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiam si iter unius diei conficiant?

Resp.

Resp. Constat ex decreto Alexandri VII. damnantis propof. 31. non excufari, ratio est, quia lex jejunii obligat quoties sine magno incommodo potest jejunium fervari, sed proculdubio passim sine magno incommodo fervari potest jejunium ab iter agentibus, præsertim si curru, aut equo commodo iter habeant, & iter sit paucorum dierum, ut experientia testatur, & communiter DD. advertunt, ad summum posse eximi à tali obligatione eos, qui iter agunt pedestres per magnam diei partem, vel curru, aut equo incommodo iter habent diuturnum, videlicet per octo, aut decem dies, dummodo iter ex honesta causa assumatur, & non in fraudem jejunii; ergo nullatenus eximendi sunt ab onere jejunandi, qui utcumque iter agunt, quamvis non necessarium, & unius diei.

330. Quæritur. An quando iter est arduum, in quo ferè omnes multum defatigantur, ut est iter pedestre majoris partis unius diei, puta XVIII. vel XX. miliariorum plus, minusvè, aut iter est equestre non paucorum dierum, si certum sit, aliquem sine magno incommodo posse etiam jejunare, teneatur ad jejunium?

Resp. Affirmativè; si verò dubitetur, poterit ex communiter contingentibus probabiliter opinari, quod magnum incommodum sit reportandum, & tunc cessabit obligatio jejunii; ubi verò iter non sit arduum, ille tantum erit exemptus, cui constat ex propria debilitate, aut egritudine magnum nocumentum esse reportandum; quod si de hoc etiam dubitetur, adhibendum consilium Medici, vel peritorum, aut petenda dispensatio, aliter jejunandum, quia stat in
pos-

possessione præceptum, nisi detur fortè rationabilis timor mali gravis, qui pariter ex benignitate Ecclesiæ, ut dictum est, sufficiens est ad deobligandum à jejunio; eadem doctrina servanda est pro venditoribus, qui tota die per vicos, & plateas discurrunt, merces suas vendendo.

331. Quæritur. An iter alioquin arduum, si non sit necessarium, excuset ab obligatione jejunii?

Resp. Neminem posse arripere iter non necessarium, aut aliter defatigari, v. g. pilæ ludo, aut hastiludio; vel venatione eo die, quo urget præceptum jejunii, præcisè ut à jejunio deobligetur, cum nemo possit apponere impedimentum directum excusationi præcepti jam urgentis, ratio est, quia qui præcipit finem, præcipit etiam id, quod est necessarium ad talem finem, atque adeo Ecclesia præcipiendo jejunium, præcipit etiam, ne apponantur liberè hæc impedimenta; nec dicas, hominem habere jus ad iter habendum, ludendum, venandum etiam eo die, quo præceptum urget, atque adeo posse licitè iter arripere, ludere, venari in fraudem jejunii, nam ex hoc ipso, quod præcipiatur ab Ecclesia jejunium, cessat jus ad iter illud habendum, venandum, ludendum, sicut ex hoc ipso, quod præcipiatur auditio sacri, cessat jus, seu libera facultas manendi domi eo die, cum teneatur quilibet legitimè non impeditur adire Ecclesiam ad sacrum audiendum; si verò hæc fiant rarò, & non in fraudem jejunii, sed directè intendatur honesta, & licita recreatio, cessabit jejunii obligatio si rationabiliter dubitetur, quod ex jejunio grave nocumentum reportandum sit.

332. Quæritur. An itinerantes, si in campis ponis hora meridiana, non reperiant cibum sufficientem, teneantur cœnulam ferretinam sumere meridie, & cœnam differre ad tempus nocturnum, an vero sint à jejunio liberi?

Resp. Teneri ad jejunium servandum transferendo cœnam ad tempus nocturnum, nisi per accidens à nimia defatigatione excusentur; cum enim ratio jejunii bene consistat, etiam si manè cœnula sumatur, ideo quamvis sine causa non liceat citra veniale cœnulam sumere manè, in casu nostro datur causa sufficiens, ut etiam citra veniale manè sumatur.

333. Quæritur. An consuetudo non comedendi ova, & lacticinia in quadragesima obliget sub mortali?

Resp. Affirmativè, ut constat, tum ex jure *cap. Denique dist. 4.* tum ex decreto Alexand. VII. damnantis prop 23. (quamvis id in proscriptione non exprimat) & ista est communis fidelium persuasio, & communissimus Theologorum sensus, quod obliget graviter, propterea qui doceret post hanc propositionem damnatam, consuetudinem istam obligare tantum sub veniali si minus explicitè contradiceret definitioni Pontificis, implicitè certè contradiceret.

334. Quæritur. An dispensatus ad ova, & lacticinia teneatur jejunare?

Resp. Affirmativè, ratio est, quia cum abstinencia ab ovis, & lacticiniis non spectet ad essentiam jejunii, sequitur, quod dispensatus ad ista, teneatur jejunare, nisi rationabilis causa eum excuset.

335. Quæritur. An ovorum, & lacticinio-

niorum usus interdictus sit etiam diebus Dominicis occurrentibus intra Quadragessimam?

Resp. Esse interdictum eorum usum, tum ex vi consuetudinis legitimè præscriptæ, tum ratione præcepti ex cit. *cap. Denique*, in quo præcipitur etiam in dictis Dominicis abstinencia à lacticiniis, quamvis in illis non extet præceptum jejunandi.

336. Queritur. An in diebus Dominicis liceat jejunare?

Resp. Per se loquendo licet, per accidens verò illicitum esse potest, vel ratione finis mali, & superstitiosi, vel contemptus Religionis catholicæ, idcirco ad evitandum errorem Manicheorum, & Priscillianistarum, qui in contemptum Resurrectionis Christi, quasi vera non esset, jejunium die dominico præcipiebant, Sacri canones *cap. ne quis jejuset dist. 3. de consecrat. & alibi*, jejunium die Dominico interdixerunt.

337. Queritur. An dispensatus ad carnes in Quadagesima, possit tuta conscientia illis uti in diebus veneris, sabbati, quatuor Temporum in ea incidentibus?

Resp. Negativè, sed eget expressa licentia specificante illos dies, ut habetur in decreto SS. D. N. Clem. XI. die 24. Febr. 1702. *publicato*, ubi dicitur: Animadvertant Medici, & qui licentiam petunt; ut attendant qualitati carniū, scilicet quod sint salubres, quia hæc solū permittuntur in quadagesima his, qui ex justa causa nequeunt vesci cibis quadagesimalibus; quod si necessitati potest subveniri per ova, & lacticinia, nec Medici debent permittere, nec fideles adhibere carnes, etiam salubres.

Qui

Qui verò toto anni tempore abstinent à carnibus diebus veneris, & sabbati, quatuor temporibus, necnon vigiliis de præcepto, multò magis si prædicti dies incidant in quadragesima, debent abstinere à carne, nisi nova superveniens causa aliud exigat: cumque super hoc nequeat stabiliri regula fixa, & determinata, debet quisque primò considerare suam necessitatem suasque indispotiones, ita ut non sint affectatæ; cum redditur sint rationem Deo; coram quo nihil valebunt licentiæ ex causis vel suppositis, vel ficti: Hæc Decretum.

338. Quæritur. An extra quadragesimam in jejuniis de præcepto ova, & lacticia interdican- tur?

Resp. Quamvis jure communi ova, & lacticia in jejuniis de præcepto extra quadragesimam non interdican- tur, ubi verò consuetudo ea non comedendi est immemorabilis, prout est consuetudo pro tempore quadragesimæ, ut communiter fideles eodem modo à lacticiis abstinent in iis jejuniis non ex ignorantia, sed ex communi persuasione, quod detur ista obligatio, proculdubio ea erit graviter obligatoria, quamvis ignoretur, utrum fuerit introducta à populo animo se obligandi; si verò de hac circumstantia dubitetur, probabile est, eam saltem sub gravi non obligare, quia indubiis melior est conditio possidentis.

339. Quæritur. An habens facultatem comedendi ova, & lacticia diebus jejuniorum, possit etiam comedere sagimen, & laridum?

Resp. Negativè, nisi forte in aliqua regione ratione inveteratæ consuetudinis permittatur, & in aliquibus Provinciis

pro-

propter olei penuriam introductum est, quod sagimine uti, possint pro oleo, etiam iis diebus, quibus tenentur ab ovis, & lacticiis abstinere, quod cum fiat (scientibus, & tacentibus Prælatibus) qui in hoc possunt dispensare, censentur in hoc dispensasse.

340. Quæritur. An Catholicus existens in Hæreticorum, & Turcarum locis, possit licitè in diebus jejunii de præcepto carnes, & lacticia comedere?

Resp. Negativè, si comestio illa, data opera, proponeretur ad cognoscendum; quis esset Catholicus, & quis Infidelis, aut in contemptum Ecclesiæ, vel ex ea sequeretur grave scandalum, si verò non ad hunc finem proponeretur, & aliàs grave damnum sibi ex non comestione immineret, licitè posset ea comedere; verùm si nihil mali timeretur, & alii cibi non deessent, neque in secreto posset ea comedere, quia nullus excusatur à lege Ecclesiastica, præcisè, quia est inter infideles, cum leges communes Ecclesiæ sequantur non locum, sed personam.

I G N O R A N T I A.

341. **Q**Uæritur. An ignorantia invincibilis juris naturæ excuset à peccato formali operantem ex ipsa?

Resp. Affirmativè, contra Novatores cum Jansenio docente peccatum ex ignorantia invincibili juris naturalis patratum esse formale, & non merè materiale, quorum falsa doctrina expressè damnatur ab Alexandro VIII. cum *propos. 2. in secundo Decreto*, ratum est, quia ignorantia invinci-

H bi-